

Distribution of characteristics of an subject forming transformation "analogisation" in behavioral heuristics in semantic structure {P...p...Q...}

Abstract: The heuristics are presented, in which the subject acts upon the object with transformation "analogisation". The main characteristics of the subject are established, giving rise to transformation "analogisation" addressed to an object.

Author information:

Georgi Lambadjiev

Corresponding member of the
Bulgarian Academy of Sciences and Arts

✉ georgilam@abv.bg

🌐 Bulgaria

Keywords:

psychology, set, behavioral heuristics, analogisation

Целта на статията е да се представят основни преобразувания, които характеризират главна съставка (P_1) на установката на субект, формираща главно преобразуване (p_1) „аналогизиране“. Това преобразуване е идентифицирано в евристики Е, сентенции С и е обобщено чрез тяхното перифразиране П като поведенчески евристики.

За целта са анализирани семантични структури {P...p...Q...} на поведенчески евристики. Те включват една или множество характеристики {P} на установката на субект P и една или множество характеристики {p} на преобразуване p, с което субектът въздейства върху обект, който притежава една или множество характеристики {Q}.

Е: "...Не внасяй сплетни в къщи!" (тайска).

П: Аналогизирано (P_2) увеличените (клюките) (P_1) отстранени (външни) (P_3) **аналогизиране** (споделяне) (p_1) изключи (p_2) в уравновесеното (дома) (Q_1).

С: "У лъжеца и истината е лъжа" (ногай).

П: Копирането (истината) (P_1) на заменящия (P_3) трансформиране (лъжеца) (P_2) **аналогизира** (p_1) на замяна (Q_2) на трансформиране (лъжата) (Q_1).

С: "Врагът на твоя враг е твой приятел".

П: Инвертираният (врагът) (P_1) на инвертирания (врага) (P_2) слят (твой) (P_3) **аналогизира** (съответства) (p_1) на присъединен (приятел) (Q_1) слят (твой) (Q_2).

С: "За отчаяния човек морето е до коляно" (телугска – Южна Индия).

П: Аналогизирано (P_2) отстраненият (отчаяният) (P_1) **аналогизира** (възприема) (p_1) намалено (p_2) намалено (омаловажено) (p_3) компенсираният (Q_1) изключено (тежките проблеми) (Q_2).

С: "Не споделяйте радостта си с приятелите, шадете нервите им!" (А. Рас).

П: Пораждането (успехът) (P_1) слят (свой) (P_2) **аналогизиране** (споделяне) (p_1) изключи (p_2) с присъедини (приятели) (Q_1).

С: “На играта и на тъмната нощ не доверявай тайните си” (адигска).

П: Отстраняването (тайната) (P₁) слято (своя) (P₂) **аналогизиране** (споделяне) (p₁) изключи (p₂) на отстраненото (чуждото) (Q₁).

Е: “Даже като умираш, не откривай на врага своите тайни” (киргизка).

Е: “Дори и душата си да си отдал на врага, тайната му не отдавай” (узбекска).

П: Отстраненото (тайната) (P₁) слято (своя) (P₂) **аналогизиране** (p₁) изключи (не споделяй) (p₂) с инвертирания (врага) (Q₁).

С: “Не изнасяй домашните работи навън ...” (тайска).

П: Аналогизирането (съображенията) (P₁) на уравнилителя (дома) (P₂) **аналогизиране** (споменаване) (p₁) изключи (p₂) на отстранени (външни хора) (Q₁).

С: “Разкажи тайните си на своя слуга и той ще ти стане господар” (английска).

П: Ако отстраненото (тайната) (P₁) слято (своя) (P₂) **аналогизираш** (разкажеш) (p₁) на трансформацията (слугата) (Q₁) слят (свой) (Q₂), то трансформацията (слугата) (L₁) трансформира (манипулира) (I₁) включено (теб) (M₁).

С: “Глупакът е най-глупав, когато иска да се покаже умен” (Хашек).

П: Ако разграничаващият (P₁) намалено (глупакът) (P₂) **аналогизира** (представя, имитира) (p₁) разграничаване (ум) (Q₁), то разграничаващият (L₁) намалено (глупакът) (L₂) инвертира (I₁) увеличено (I₂) (става най-глупав) (I₁).

Е: “Лъжата от истината не се различават, не отсичай изведнъж” (руска).

П: Ако замененото (P₂) трансформиране (лъжата) (P₁) **аналогизира** (подобна е на) (p₁) пораждащото (истината) (Q₁), то разграничаването (I₁) изключи (I₂).

С: “Всеки глупак се старее да говори умни неща” (виетнамска).

П: Разграничаващият (P₁) намалено (глупакът) (P₂) **аналогизира** (имитира) (p₁) разграничаване (ум) (Q₁).

С: “Всеки непознат считай за крадец” (японска).

П: Аналогизирано (P₂) отстраненият (непознатият) (P₁) **аналогизира** (напомня) (p₁) за инвертиран (бандит) (Q₁).

С: “Глезеното куче става кутре” (шумерска, акадска).

П: Трансформираният (P₁) изключено (глеzeniaт) (P₂) **аналогизира** (имитира) (p₁) породен (младенец) (Q₁).

С: “В днешно време, когато кажат за даден човек, че умее да живее, обикновено подразбират, че той не се отличава с особена честност” (Дж. Халифакс).

П: Пораждането (P₁) увеличено (живеенето за удоволствие) (P₂) **аналогизира** (p₁) с копиране (чест) (Q₁) намалена (Q₂).

С: “... Съвместното хранене е по-вкусно” (абазинска).

П: Включването (храненето) (P₁) присъединено (съвместно) (P₂) **аналогизира** (кореспондира) (p₁) с пораждане (вкус) (Q₁) увеличен (Q₂).

С: “На голяма врата – голям катинар” (туркменска).

П: Компенсаторът (катинарът) (P₁) увеличен (P₂) **аналогизира** (p₁) включеното (богатството) (Q₁) увеличено (Q₂).

С: “Умният се уповава на труда си...” (арабска).

П: Разграничаващият (P₁) увеличено (умният) (P₂) **аналогизира** (надява се) (p₁) на трансформиране (труда) (Q₁) слят (свой) (Q₂).

С: “Трябва да си глупак да съветваш врага си...” (арабска).

П: Разграничаващият (P₁) намалено (глупакът) (P₂) **аналогизира** (съветва) (p₁) инвертирания (врага) (Q₁) слят (свой) (Q₂).

С: “... Глупакът (се надява) на надеждите си” (арабска).

П: Разграничаващият (P₁) намалено (глупакът) (P₂) **аналогизира** (надява се) (p₁) на аналогизиране (надежди) (Q₁) слети (свои) (Q₂).

С: “... Не знаеш ли – кажи, че не знаеш” (китайска).

П: Ако копиране (знание) (P₁) изключиш (P₂), то **аналогизирай** (кажи) (p₁), че копиране (Q₁) е изключено (не знаеш) (Q₂).

С: “Какъвто си на седем години, такъв ще бъдеш и на седемдесет” (турска).

С: “Какъвто е на девет години, такъв е и на деветдесет” (турска).

П: Трансформираният (P₁) увеличено (старият) (P₂) **аналогизира** (съответства на) (p₁) трансформирания (Q₁) намалено (младия) (Q₂).

С: “Добрият няма да промълви лоша дума ...” (узбекска).

П: Пораждащият (добрият) (P₁) **аналогизира** (казва) (p₁) изключено (p₂) инвертирано (лошо) (Q₁).

С: “Мъдрият нищо не твърди преди да го е изпитал” (латинска).

П: Разграничаващият (мъдрият) (P₁) **аналогизира** (говори) (p₁) уравновесено (твърдо, сигурно) (p₂) за копирано (изпитано) (Q₁).

С: “На всеки говорещ е нужен слушател” (арменска).

П: Аналогизиращият (говорещият) (P₁) **аналогизирано** (p₁) увеличава (се нуждае) (p₂) от копиращи (слушатели) (Q₁).

С: “... Лошият няма да промълви добра дума” (узбекска).

П: Инвертираният (лошият) (P₁) **аналогизира** (казва) (p₁) изключено (p₂) породено (добро) (Q₁).

Е: “... На жена тайната си не казвай ...” (българска).

П: Отстранено (тайна) (P₁) **аналогизиране** (разказване) (p₁) изключи (p₂) на аналогизиращ (приказващ) (Q₁) увеличено (Q₂).

Е: “Не отвръщай на словесното предизвикателство” (Балтасар Грасиан).

П: Ако отстранени (P₁) **аналогизират** (говорят) (p₁) разграничено (критично) (p₂) с включения (вас) (Q₁), то включилият (L₁) инвертиране (противопоставяне) (I₁) изключва (I₂).

С: “Който злослови с вас, ще злослови и за вас” (английска).

П: Ако отстранен (чужд) (P₁) **аналогизира** (p₁) намалено (злослови) (p₂) за отстранени (други) (Q₁), то отстраненият (чуждият) (L₁) аналогизира (I₁) намалено (злослови) (I₂) включено (за теб) (M₁).

Е: “Ако успехът не отговаря на усилията ти, удвои постоянството и се надявай” (Плутарх).

П: Ако пораждането (успехът) (P₁) **аналогизира** (p₁) изключено (не съответства) (p₂) на трансформирането (усилията) (Q₁), то увеличи (I₁) трансформирането (M₁).

Е: “Човекът го познават по това, което го обкръжава” (калмицка).

П: Присъединеното (обкръжението) (P₁) **аналогизира** (представя) (p₁) включения (човека) (Q₁).

Е: “Цени по заслугите, а не по услугите” (руска).

П: Присъединяването (оценяването) (P₁) **аналогизира** (p₁) трансформирането (работата) (Q₁).

С: “Това, което е между двете, прилича на тях, но е трето” (акад. Н. Манолов).

П: Разграничаващото (P₁) **аналогизира** (прилича) (p₁) на разграничаваните (Q₁).

Е: “Човек трябва да продава стоката според както върви на пазара” (английска).

П: Разграничаването (предпочитанието) (P₁) **аналогизира** (определя) (p₁) замяната (възнаграждението) (Q₁).

С: “Човек на човека е огледало” (българска).

П: Отстраненият (P₁) **аналогизира** (отразява) (p₁) отстранения (Q₁).

С: “Дето доброто нещо, там завистта често” (българска).

П: Отстранените (чуждите) (P₁) **аналогизират** (завиждат) (p₁) на породеното (доброто) (Q₁).

С: “Ако сложиш криво първата тухла, пак до звездите да издигнеш стена – ще бъде крива” (персийска).

С: “Както започнеш живота, така той ще свърши” (асирийска).

С: “Каквато люлка те залюлее, такава ще люлее цял живот” (българска).

П: Ликвидираното (краят) (P₁) **аналогизира** (p₁) пораждането (началото) (Q₁).

С: “Богатият говори за богатството си ...” (каракалпакска).

П: Увеличеният (богатият) (P₁) **аналогизира** (говори) (p₁) за включеното (богатството) (Q₁).

С: “Прасетата се учат да грухтят от свинете” (азербайджанска).

С: “Малките хора големи сънища сънуват” (арменска).

П: Намаленото (P₁) **аналогизира** (сънува) (p₁) увеличеното (Q₁).

С: “Плешивата девойка за черни коси мечтае” (азербайджанска).

С: “Старата крава сънува кюспе, а старата мома – годеници” (таджикска).

С: “Гладна кокошка просо сънува” (българска, лезгинска).

С: “... Стомахът (тъгува) – по хляба” (таджикска).

П: Намаленият (бедният) (P₁) **аналогизира** (мечтае) (p₁) за компенсиране (комфорт) (Q₁).

Е: “Не лишавай болния от надежда, дори когато ти се струва, че е на прага на смъртта” (френска).

П: Трансформираният (болният) (P₁) **аналогизирай** (представяй) (p₁) компенсиран (здрав) (Q₁).

С: “И по развалините се познава какво е било зданието” (азербайджанска).

П: Инвертираното (развалините) (P₁) **аналогизират** (подказват) (p₁) за копираното (оригинала) (Q₁).

С: “За лудото момиче всеки ден е сватба и празник” (българска).

П: Инвертираният (лудият) (P₁) **аналогизира** (си представя) (p₁) пораждање (фиеста) (Q₁).

С: “Комуто е топло, мисли, че на всички им е топло” (английска).

С: “Ситият на гладния не вярва” (българска).

П: Компенсираният (P₁) **аналогизира** (представя си) (p₁) компенсиране (Q₁) уравновесено (пълно) (Q₂).

Е: “За своята болка говори само с болни” (таджикска).

Е: “Болката си откривай на този, който я е изпитал” (таджикска).

П: Копирани (равностойни) (P₁) **аналогизирайте** (споделете) (p₁) инвертиране (проблеми) (Q₁) слято (свои) (Q₂).

С: “На здравия бедняк и богатите завиждат” (китайска).

П: Увеличеният (богатият) (P₁) **аналогизира** (завижда) (p₁) на намаления (бедния) (Q₁) компенсиран (здрав) (Q₂).

С: “Който иска да се покаже голям, в действителност е много малък” (арабска).

П: Намаленият (малкият) (P₁) **аналогизира** (показва) (p₁) увеличен (Q₂) слято (себе си) (Q₁).

С: “... Беднякът говори за нуждата си” (каракалпакска).

П: Намаленият (беднякът) (P₁) **аналогизира** (говори за) (p₁) компенсиране (нуждата) (Q₁) слято (своята) (Q₂).

С: “Ако заговориш с бръснаря, той ще започне да ти разказва за точилото и бръснача” (киргизка).

П: Трансформирацията (майсторът) (P₁) **аналогизира** (говори) (p₁) за компенсаторът (инструмента) (Q₁) слято (своя) (Q₂).

С: “Палачът обикновено се представя под маска. На справедливостта” (Ст. Лец).

П: Инверторът (екзекуторът) (P₁) **аналогизира** (представя се) (p₁) за копиращ (Q₂) уравновесено (справедлив) (Q₁).

С: “Слепият говори за видяното, глухият за чутото” (киргизка).

П: Инвертираният (P₁) **аналогизира** (говори) (p₁) за отстраненото (дефицитното) (Q₁), инвертираното (проблемното) (Q₂).

С: “Жена, която счита за достойнство своята красота, сама заявява, че по-голямо достойнство няма” (П. Буаст).

П: Ако пораждащата (жената) (P₁) **аналогизира** (счита) (p₁), че копирането (красотата) (Q₁) слято (своя) (Q₂) е аналогизирано (Q₄) копиране (достойнство) (Q₃), то аналогизира (казва) (I₁), че копирането (красотата) (M₁) слято (своя) (M₂) е аналогизирано (M₄) копиране (достойнство) (M₃) увеличено (M₅) увеличено (най-голямо) (M₆).

Е: “(Не говори) ... истина, прилична на ... лъжа” (арабска).

П: Ако копирането (истината) (P₁) е **аналогична** (p₁) на заменено (Q₂) трансформиране (лъжа) (Q₁), то изключи (I₂) аналогизиране (говорене) (I₁) на копиране (истината) (M₁).

С: “Бащина поука, синовна сполука” (българска).

П: Пораждащият (бащата) (P₁) **аналогизира** (съветва) (p₁) породения (синът) (Q₁), то породеният (синът) (L₁) поражда (успява) (I₁).

С: “Който се съветва, той не греши” (лакска).

П: Ако отстранени (чужди) (P₁) **аналогизират** (съветват) (p₁) включено (теб) (Q₁), то включеният (ти) (L₁) инвертиране (грешене) (I₁) изключваш (I₂).

С: “Лекар, пътуващ с разкошна носилка, не лекува бедняци” (китайска).

П: Ако компенсаторът (лекарят) (P₁) се **аналогизира** (p₁) с компенсиране (комфорт) (Q₁), то компенсаторът (лекарят) (L₁) компенсира (лекува) (I₁) увеличени (богати) (M₁).

Е: “На шегата не се сърди ...” (руска).

П: Ако отстранен (P₁) **аналогизира** (шегува се) (p₁) включено (с теб) (Q₁), то трансформиране (сърдене) (I₁) изключи (I₂).

Е: “Ако искаш да си добър, първо повярвай, че си лош” (Епиктет).

П: Ако слято (себе си) (P₁) **аналогизираш** (p₁) с инвертиран (лош) (Q₁), то пораждаш (ставаш) (I₁) породен (добър) (I₂).

Е: “Споделяй щастието само с враговете си, ако желаеш да ги задържиш” (Р. Ралин).

П: Ако пораждането (щастието) (P₁) **аналогизираш** (споделяш) (p₁) с инвертирани (врагове) (Q₁), то компенсираш (стабилизираш, запазваш) (I₁) инвертираните (враговете) (M₁).

- Е: “Решил си да се жениш – вярвай не на очите, а на ушите” (кримска, грузинска).
 Е: “За жената питай жената” (абхазка).
 Е: “Решил ли си да се жениш, не се съветвай с ергени” (руска).
 Е: “С очите на вдовец не си избирай жена, с очите на пешак не си избирай кон!” (туркменска).
 П: Ако присъединен (семеен) (P₁) **аналогизира** (съветва) (p₁) включено (теб) (Q₁), то разграничавай (разпознавай) (I₁) присъединен (партньор) (M₁).
- Е: “Споделяй ... мъката с приятелите си, ако желаш да ги задържиш” (Р. Ралин).
 П: Ако трансформирането (мъката) (P₁) **аналогизираш** (споделяш) (p₁) с присъединени (приятели) (Q₁), то компенсираш (стабилизираш, запазваш) (I₁) присъединените (приятелите) (M₁).
- Е: “Слушай дори маймуната, ако говори истината” (монголска).
 П: Ако инвертираният (маймуната) (P₁) **аналогизира** (говори) (p₁) копирано (истината) (Q₁), то копирай (слушай) (I₁) инвертирания (M₁).
- С: “Всички ние сме умни, когато трябва да даваме съвети ...” (Менандър).
 С: “Когато трябва да се дават съвети на другите, всеки е съкровище на премъдрост” (древноиндийска).
 П: Увеличено (P₁) увеличени (всеки) (P₂) **аналогизира** (съветва) (p₁) разграничено (мъдро) (p₂) отстранените (другите) (Q₁).
- С: “Ситият мисли за работата ...” (руска).
 П: Компенсираният (ситият) (P₁) **аналогизира** (мисли) (p₁) за трансформиране (работата) (Q₁).

Табл.1

Разпределение на основни преобразувания, характеризиращи субект, с които корелира неговото главно преобразуване p₁ = „аналогизиране“ при семантична структура {P...p...Q...}

Главно преобразуване p ₁	Главна характеристика P ₁ на субект P, която е представена чрез основно преобразуване	Брой на евристики с главни характеристики P ₁ , p ₁ и Q ₁
Аналогизиране	Пораждане	7
	Включване	1
	Присъединяване	2
	Сливане	1
	Компенсиране	4
	Разграничаване	8
	Отстраняване	11
	Изключване	0
	Ликвидиране	1
	Копиране	4

	Аналогизиране	2
	Адаптиране	0
	Увеличаване	4
	Уравновесяване	0
	Намаляване	4
	Трансформиране	7
	Заменяне	0
	Инвертиране	7
	Общо	63

Табл.2

Разпределение на връзки на основни преобразувания от хомеостазната и проясняващата ска̀ла, характеризиращи субект, с които корелира неговото главно преобразувание r_1 = „аналогизиране“ при семантична структура {P...p...Q...}

Главни характеристики P_1 на субект P, изразени чрез основни преобразувания		Главно преобразувание r_1 , което е формирано от субект P	
Хомеостазна ска̀ла	Проясняващата ска̀ла	Хомеостазна ска̀ла	Проясняващата ска̀ла
Пораждане	Копиране	Пораждане	Копиране
Включване	Аналогизиране	Включване	Аналогизиране
Присъединяване	Адаптиране	Присъединяване	Адаптиране
Сливане	Увеличаване	Сливане	Увеличаване
Компенсиране	Уравновесяване	Компенсиране	Уравновесяване
Разграничаване	Намаляване	Разграничаване	Намаляване
Отстраняване	Трансформиране	Отстраняване	Трансформиране
Изключване	Заменяне	Изключване	Заменяне
Ликвидиране	Инвертиране	Ликвидиране	Инвертиране

Основни изводи

1. Ако взаимодействието между субект и обект може да се представи чрез семантична структура $\{P...r...Q...\}$, то главното преобразуване „аналогизиране“, което е приложено от субект към обект, е предизвикано от главна характеристика на субекта, която приоритетно може да се представи чрез основно преобразуване от хомеостазната ска̀ла.
2. Ако взаимодействието между субект и обект може да се представи чрез семантична структура $\{P...r...Q...\}$, то главното преобразуване „аналогизиране“, което е приложено от субект към обект, е предизвикано от главна характеристика на субекта, която приоритетно може да се представи чрез основни преобразувания, които са разположени в негативните полуска̀ли на хомеостазната и проясняващата ска̀ли.
3. Ако взаимодействието между субект и обект може да се представи чрез семантична структура $\{P...r...Q...\}$, то главното преобразуване „аналогизиране“, което е приложено от субект към обект, е предизвикано от главна характеристика на субекта, която приоритетно може да се представи чрез основни преобразувания „отстраняване“, „разграничаване“, „пораждане“, „трансформиране“ и „инвертиране“.